

Quintus. — Accedit postremo, siquidem profutura sit, etiam corporis sanitas.

Cur hoc sacramentum non operetur quantum potest.

XXIX. Quod si ægroti hoc tempore eam minus consequuntur, id quidem non sacramenti vitio, sed ob eam potius causam evenire credendum est, quod eorum magna pars, vel qui sacro oleo perunguntur, vel a quibus administratur, fides infirmior est: testatur enim Evangelista, Dominum apud suos (a) multas virtutes non fecisse, propter incredulitatem illorum. Quanquam etiam recte dici potest, christianam religionem, ex quo altius tanquam radices egit in animis hominum, minus jam hujusmodi miraculorum adminiculis indigere, quam olim nascentis Ecclesie initio necessaria esse viderentur.

Fides et spes ægotantium erigenda.

XXX. Sed tamen hoc loco fides magnopere excitanda erit. Utcumque enim quod ad corporis valetudinem atinet, Dei consilio et voluntate ceciderit, certa spe niti fideles debent se hujus sacri olei virtute spiritualem sanitatem consecuturos esse, futurumque ut, si eos vita decedere contingat, præclare illius vocis fructum percipiant, qua scriptum est: (b) Beati mortui, qui in Domino moriuntur. Hæc de extremæ unctionis sacramento breviter quidem dicta sunt: verum si hæc ipsa rerum capita a pastoribus latius, et ea qua decet diligentia explanata erunt, dubitandum non est quin fideles ex hac doctrina maximum pietatis fructum percipiant.

(a) Matth. 13, 58. — (b) Apoc. 14, 13.

DE ORDINIS SACRAMENTO.

De sacramento ordinis cur agendum coram populo.

I. Si quis aliorum sacramentorum naturam et rationem diligenter considerarit, facile perspiciet ea omnia ab ordinis sacramento ita pendere, ut sine illo partim confici et administrari nullo modo queant, partim solemnem ceremoniam et religiosam quodam ritu ac cultu carere videantur. Quare necesse est ut pastores institutam sacramentorum doctrinam persequentes, eo diligentius de ordinis etiam sacramento sibi agendum arbitrentur.

Primo. — Proderit autem maxime hæc explicatio primum quidem illis ipsis, deinde aliis qui ecclesiasticæ vitæ rationem ingressi sunt: postremo etiam fidei populo: ipsis, quod, dum in hujus argumenti tractatione versantur, ad eam gratiam excitandam, quam hoc sacramento adepti sunt, magis commoventur.

Secundo. — Aliis qui in sortem Domini vocati sunt: partim ut eodem pietatis studio afficiantur, partim vero, ut earum rerum cognitionem percipiant, quibus instructi viam sibi ad ulteriores gradus facilius munire possint.

Tertio. — Reliquis autem fidelibus primum quidem ut intelligant quo honore digni sint Ecclesie ministri.

Quarto. — Deinde quoniam sæpe contingit ut multi adsint, vel qui spe liberos suos adhuc infantes Ecclesie ministerio destinarent; vel qui sua sponte et voluntate illud vite genus sequi velint, quos certe ignorare minime æquum est, quæ præcipue ad hanc vivendi rationem pertinent. *Quod spectat ad mores eorum qui in aliquo*

ordine ecclesiastico sunt videndum est, imo sciendum concilium Trident. in posteriore parte cujusque sessionis quæ est de Reformatione; quod vero attinet ad ordinem, ut est sacramentum, vide idem concilium, sessione 25, et de singulis ordinationibus vide concilium Carthaginense 4, sub Anastasio Pontifice, anno 398.

Hujus sacramenti quanta dignitas.

II. Primum itaque fidelibus tradendum est, quanta sit hujus instituti, si summum ejus gradum, hoc est sacerdotium spectemus, nobilitas et excellentia.

Primo. — Nam cum episcopi et sacerdotes, tanquam Dei interpretes et internuntii quidam sint, qui ejus nomine divinam legem et vitæ præcepta homines edocent, et ipsius Dei personam in terris gerunt, perspicuum est eam esse illorum functionem, qua nulla major excogitari possit: quare merito non solum angeli, sed dii etiam, quod Dei immortalis vim et numen apud nos teneant, appellantur.

Secundo. — Quamvis autem omni tempore summam dignitatem obtinerint, tamen Novi Testamenti sacerdotes cæteris omnibus honore longe antecellunt. Potestas enim tum corpus et sanguinem Domini nostri conficiendi et offerendi, tum peccata remittendi, quæ illis collata est, humanam quoque rationem atque intelligentiam superat: nedum ei aliquid par et simile in terris inveniri queat.

Tertio. — Deinde vero quemadmodum Salvator noster (a) a Patre, Apostoli autem ac discipuli (b) in universum mundum a Christo Domino missi sunt: ita quotidie sacerdotes eadem, qua

(a) Joan. 8, 56. — (b) Matth. 28, 19.

illi, potestate præditi, (a) ad consummationem sanctorum in opus ministerii, in ædificationem corporis Christi mittuntur. *De Sacerdotii dignitate vide Ignatium Epist. ad Smyrnens. Ambros. lib. 5, Epist. 51. et lib. 10, Ep. 82. Chrysostom. hom. 60 ad popul. Antioch. et in Matthæum homil. 85, Nazienzen. Orat. 17 ad suos cives.*

Vocari debent ordinandi, et quales?

III. Hujus igitur tanti officii onus nemini temere imponendum est; sed iis tantum qui illud vitæ sanctitate, doctrina, fide, prudentia sustinere possint. (b) Nec vero quisquam sumat sibi honorem, sed qui vocatur a Deo tanquam Aaron. Vocari a Deo dicuntur, qui a legitimis Ecclesiæ ministris vocantur.

Nota. Nam qui in hoc ministerium seipsos arroganter inferunt atque intrudunt, de his Dominum intellexisse docendum est, cum inquit: (c) Non mittebam prophetas, et ipsi currebant: quo quidem hominum genere nihil infelicius ac miserius, nihil Ecclesiæ calamitosius esse potest. *Vide dist. 23, multis in capitibus.*

Intentio eorum qui sacris initiari volunt, diligenda.

IV. Sed quoniam in omni actione suscipienda magnopere refert, quem sibi quisque finem constituat (optimo enim fineposito, recte omnia consequuntur, de hoc in primis, qui sacris initiari volunt, admonendi sunt, ut nihil sibi tanto munere indignum proponant: qui quidem locus eo diligentius tractandus erit, quo gravior hoc tempore ea in re peccare fideles solent.

(a) Eph. 4, 12. — (b) Heb. 5, 4. — (c) Jer. 23, 21.

Mala intentio.

V. Alii enim eo consilio ad hanc vivendi rationem se convertunt, ut quæ ad victum vestitumque necessaria sunt parent; ita ut præter quæstum, nihil aliud in sacerdotio, quemadmodum vulgo cæteri omnes in quovis sordidi artificii genere, spectare videantur.

Nota. Quamvis enim ex Apostoli sententia, natura et divina lex jubeat, ut (a) qui altari servit, ex altari vivat, tamen quæstum, et lucri causa ad altare accedere, maximum sacrilegium est.

Altera mala intentio.

VI. Alios honorum cupiditas et ambitio ad sacerdotalem ordinem ducit.

Tertia mala intentio.

VII. Alii vero ut divitiis affluant initiari volunt, cujus quidem rei illud argumento est, quod nisi opulentum aliquod ecclesiasticum beneficium iis deferatur, nullam sacri ordinis cogitationem habent: hi vero sunt, quos Salvator noster (b) mercenarios appellat, et quos Ezechiel dicebat: (c) Semetipsos et non oves pascere: quorum turpitudine et improbitas non solum sacerdotali ordini magnas tenebras effudit, ita ut jam nihil fere a fidei populo haberi possit contemptius et abjectius: verum etiam efficit ut ipsi nihil amplius ex sacerdotio consequantur, quam Judas ex apostolatus munere, quod illi sempiternum exitium attulit.

Vera et recta intentio ordinandorum.

VIII. Illi autem ostio in Ecclesiam introire merito dicuntur, qui a Deo legitime vocati ecclesia-

(a) 1 Cor. 9, 15. — (b) Joan. 10, 12. — (c) Ezech. 34, 1.

stica munera ejus unius rei causa suscipiunt, ut Dei honori inserviant.

Nota. Neque tamen hoc ita accipiendum est, quasi eadem lex æque omnibus non sit imposita. Homines enim ob eam rem conditi sunt, ut Deum colant, quod præcipue fideles, qui baptismi gratiam consecuti sunt, ex toto corde, ex tota anima, et ex totis viribus præstare debent.

Ordinandorum intentio sublimior esse debet intentione cæterorum.

IX. Verum qui ordinis sacramento initiari volunt, hoc sibi proponant opus est, ut non solum Dei gloriam in omnibus rebus quærant, quod quidem cum omnibus, tum maxime fidelibus commune esse constat: sed etiam ut aliqui certo Ecclesiæ ministerio addicti, (a) in sanctitate et justitia illi serviant.

Nam ut in exercitu omnes quidem milites imperatoris legibus parent, sed inter eos tamen alius centurio, alius præfectus est, alii alia munera obeunt: ita quamvis omnes fideles pietatem et innocentiam sectari omni studio debeant, quibus rebus maxime Deus colitur, eos tamen, qui ordinis sacramento sunt initiati, præcipua quædam munera et functiones in Ecclesia exsequi oportet.

In quibus sacris initiali cæteros superant.

X. Nam et sacra pro se ipsis et pro omni populo faciunt, et divinæ legis vim tradunt: ad eamque prompto et alacri animo servandam fideles hortantur et institunt: et Christi Domini sacramenta, quibus omnis gratia impertitur et augeatur, administrant: et ut uno verbo complecta-

(a) Luc. 1, 74, 75.

mur, a reliquo populo segregati in omnium longe maximo et præstantissimo ministerio se exercent.

Duplex potestas ecclesiastica : ordinis et jurisdictionis.

XI. His igitur explicatis, accedent parochi ad ea tractanda, quæ propria hujus sacramenti sunt, ut intelligant fideles, qui in ecclesiasticum ordinem cooptari volunt, ad quodnam officii genus vocentur, quantaque ipsi Ecclesiæ ejusque ministris potestas divinitus tributa sit. Ea autem duplex est: ordinis et jurisdictionis. Ordinis potestas ad verum Christi Domini corpus in sacrosancta Eucharistia refertur. Jurisdictionis vero potestas tota in Christi corpore mystico versatur; ad eam enim spectat christianum populum gubernare et moderari; et ad æternam cœlestemque beatitudinem dirigere.

Potestas ordinis ad quæ se extendat.

XII. Verum ordinis potestas non solum consecrandæ Eucharistiæ vim et potestatem continet: sed ad eam accipiendam hominum animos præparat, et idoneos reddit, cæteraque omnia complectitur quæ ad Eucharistiam quovis modo referri possunt.

Hæc potestas comprobatur.

XIII. Ejus vero plura ex sacris Litteris testimonia afferri possunt, sed illa præclara, et gravissima sunt, quæ apud sanctos Joannem et Matthæum leguntur: inquit enim Dominus: (a) Sicut misit me Pater, et ego mitto vos: accipite Spiritum sanctum: quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, et quorum retinueritis, retenta

(a) Joan. 20, 21.

sunt. Et: (a) Amen dico vobis, quæcumque alligaveritis super terram, erunt ligata et in cœlo: et quæcumque solveritis super terram, erunt soluta et in cœlo. Quæ quidem loca a pastoribus ex sanctorum Patrum doctrina et auctoritate explanata, maximum veritatis lumen afferre poterunt.

Hæc potestas ordinis quanta?

XIV. Hæc autem potestas plurimum illi præstat, quæ in naturæ lege cæteris hominibus, qui res sacras curarent, tributa est. V. de consecr. dist. 2. c. Nihil in sacrificiis. Concil. Trid. Sess. 25, c. 1. Iren. lib. 4. c. 34. Aug. lib. 19 de Civit. Dei, c. 23.

In lege naturæ fuere sacerdotes.

XV. Nam et illa ætas, quæ scriptam legem antecessit, suum sacerdotium, suamque potestatem spirituales habuerit, necesse est, cum legem habuisse satis constet. Hæc duo enim ita conjuncta esse testatur Apostolus, ut eorum altero translati (b), simul etiam alterum transferri necesse sit. Cum igitur naturali instinctu homines agnoscerent Deum colendum esse, consequens erat, ut in quavis republica aliqui sacrorum et divini cultus procuratori præficerentur, quorum potestas aliquo modo spiritualis diceretur.

Christi sacerdotium Mosaico sublimius.

XVI. Eadem etiam potestate populus Israeliticus non caruit, quæ tametsi dignitate superior fuit, quam illa qua in lege naturæ sacerdotes præditi erant, longe tamen inferior quam legis evangelicæ spiritualis potestas existimanda est.

(a) Matth. 18, 18. — (b) Heb. 7, 12.

Potestas sacerdotalis evangelica.

Hæc enim cælestis est, omnemque angelorum etiam virtutem superat.

A Christo ortum habet hæc potestas.

XVII. Neque a sacerdote Mosaico, sed a Christo Domino, (a) qui non secundum Aaron sacerdos fuit, sed secundum ordinem Melchisedech ortum habet. Is enim, qui summa potestate gratiam tribuendi, et peccata remittendi præditus fuit, hanc potestatem quamvis virtute definitam, et sacramentis adstrictam, Ecclesie suæ reliquit.

Ecclesie ministrorum consecratio vocatur ordinis sacramentum.

XVIII. Quare ad eam exercendam certi ministri instituti sunt, et solemnî religione consecrati: quæ quidem consecratio ordinis sacramentum, vel sacra ordinatio vocatur. Placuit autem sanctis Patribus hoc vocabulo uti, quod latissimam significationem habet, ut dignitatem et excellentiam ministrorum Dei indicarent.

Quid sit ordo.

XIX. Est enim ordo, si propriam ejus vim, et notionem accipiamus, dispositio superiorum et inferiorum rerum, quæ inter se ita aptatæ sunt, ut una ad alteram referatur.

Hoc sacramentum cur ordo dicatur.

XX. Cum itaque in hoc ministerio multi sint gradus, variæ functiones, omnia vero certa ratione distributa sint et collocata, recte et commode ordinis nomen ei impositum videtur.

(a) Heb. 7, 11.

Ordo est sacramentum.

XXI. Quod autem inter cætera Ecclesie sacramenta sacra ordinatio numeranda sit, sancta Tridentina Synodus (a) ratione illa quæ sæpius repetita est, comprobavit: nam cum sacramentum sit rei sacræ signum; id vero, quod hac consecratione extrinsecus fit, gratiam et potestatem significet, quæ illi tribuitur, qui consecratur: omnino sequi perspicuum est, ordinem vere ac proprie sacramentum dicendum esse. *Ordinem esse Sacramentum, vide Trid. sess. 25 de Ordine, c. 1 et 5. et can. 2, 4, 5. Concil. Florent. in decret. De sacr. August. lib. 2 contra Epist. Parmen. c. 15, de bono conjug. c. 24 et lib. 1 de Bapt. contra Donat. c. 1, Leo Epist. 18. Greg. in c. 10, lib. 1 Reg.*

Quando et a quo potestas conferatur.

XXII. Quare episcopus ei calicem cum vino et aqua, et patenam cum pane porrigen, cui sacerdos ordinatur, inquit: Accipe potestatem offerendi sacrificium, etc.; quibus verbis semper docuit Ecclesia, dum materia exhibetur, potestatem consecrandæ Eucharistiæ, characterem animo impresso, tradi, cui gratia adjuncta sit ad illud munus rite et legitime obeundum, quod Apostolus his verbis declarat: (b) Admoneo te, ut resuscites gratiam Dei quæ est in te per impositionem manuum mearum; non enim dedit nobis Deus spiritum timoris, sed virtutis et dilectionis, et sobrietatis.

Sacramentum ordinis varios habet sui exercendi ministros.

XXIII. Jam vero, ut sacræ Synodi verbis utatur

(a) Sess. 25, de Ordine. — (b) Tim. 1, 6.

mur, cum divina res sit tanti sacerdotii administratio, consentaneum fuit quo dignius et majori cum veneratione exerceri posset, ut in Ecclesiæ ordinatissima dispositione plures essent, et diversi ministrorum ordines, qui sacerdotio ex officio deservirent; atque hi quidem ita distributi, ut qui jam clericali tonsura insigniti essent, per minores et majores ascenderent.

Ordines ministrorum Ecclesiæ quot sint, et quinam?

XXIV. Docendum igitur erit hosce omnes ordines septenario numero contineri, semperque ita a catholica Ecclesia traditum esse. quorum nomina hæc sunt, ostiarius, lector, exorcista, acolytus, subdiaconus, diaconus, sacerdos. *Horum ordinum meminerunt Dionysius lib. Eccl. Hier. c. 5. Cornel. papa, in Epist. ad Fab. episcop. Antioch. exstat apud Euseb. His or. Eccl. lib. 6, c. 55. Concil. Carthag. 4, can. 4 et seqq. Ignatius, Epistol. ad Antioch.*

Cur tot sint.

XXV. Hunc autem ministrorum numerum recte ita definitum esse probari potest; propter ea ministeria quæ ad sacrosanctum missæ sacrificium, et Eucharistiam vel conficiendam, vel administrandam, cujus causa præcipue sunt instituta, necessaria videntur.

Ordines alii majores, alii minores, et qui utriusque.

XXVI. Ex his alii majores, qui etiam sacri dicuntur, alii minores sunt. Majores vel sacri sunt, ordo sacerdotalis, diaconatus et subdiaconatus: ad minores referuntur acolyti, exorcistæ, lectores, ostiarii; de quorum singulis pauca dicenda sunt,

ut habeant parochi, unde eos potissimum instituat, quos noverint aliquo ordine initiandos esse.

Prima tonsura quid sit.

XXVII. Incipiendum est autem a prima tonsura, quam quidem docere oportet quamdam preparationem esse ad ordines accipiendos. Ut enim homines ad baptismum exorcismis, ad matrimonium sponsalibus preparari solent: ita, cum, tonso capillo, Deo dedicantur, tanquam aditus ad ordinis sacramentum illis aperitur: declaratur enim qualis esse debeat qui sacris imbui cupit.

Cleri nomen unde deductum.

XXVIII. Nam clerici nomen, quod ei tunc primum imponitur, ab eo deductum est, quod Dominum sortem et hæreditatem suam habere incipiat, veluti qui in Hebræorum populo, divino cultui mancipati erant: quibus veluti Dominus aliquam agrorum partem in terra promissionis distribuit, cum inquit: (a) Ego pars et hæreditas tua. Ac quamvis id omnibus fidelibus commune sit, præcipua tamen ratione eis conveniat necesse est, qui se Dei ministerio consecraverunt. *Vide Hieronym. Epist. 2 ad Nepot. et citatur 12, q. 1, c. Clericus.*

Capilli cur tondentur ad coronæ speciem.

XXIX. Tondentur vero capilli ad coronæ speciem et similitudinem, quam perpetuo conservare oportet, et ut quisque in altiori deinceps ordinis gradu collocatur; sic ejus orbis forma latior circumscribi debet.

Usus tonsuræ a quo.

XXX. Quod quidem ex Apostolorum traditione

(a) Num. 18, 20.

acceptum esse docet Ecclesia, cum de hujusmodi tondendi more sanctus (a) Dionysius Areopagita, (b) Augustinus, (c) Hieronymus, vetustissimi et gravissimi Patres meminerint.

Cur coronam gerere clericis præceptum.

XXXI. *Prima ratio.* — Primum autem omnium ferunt, Apostolorum principem eam consuetudinem induxisse ad memoriam coronæ, quæ ex spinis contexta Salvatoris nostri capiti fuit imposita: ut, quod impii ad Christi ignominiam et cruciatum excogitarunt, eo Apostoli ad decus et gloriam uterentur: simulque significarent curandum esse a ministris Ecclesiæ, ut omnibus in rebus Christi Domini nostri speciem et figuram gerant.

Secunda ratio. — Quanquam nonnulli asserant, hac nota regiam dignitatem declarari, quæ iis maxime, qui in sortem Domini vocati sunt, videtur convenire. Quod enim Petrus Apostolus fideli populo tribuit: (d) Vos estis genus electum, regale sacerdotium, gens sancta, peculiari quadam et magis propria ratione, ad ecclesiasticos ministros pertinere facile intelligimus.

Tertia ratio. — Etsi non desunt, qui vel perfectioris vitæ professionem a clericis susceptam circuli figura quæ omnium perfectissima est, significari existimant, vel externarum rerum contemtionem, animique ab omnibus humanis curis vacuitatem declarari putent: quod capilli, supervacaneum quiddam in corpore tondeantur.

Ostiarum ordo et munera.

XXXII. Post primam tonsuram ad ostiarum ordi-

(a) Dionys. de Eccles. hier. c. 6, part. 2. — (b) Aug. serm. 17, ad Fratres in eremo. — (c) Hier. in cap. 44 Ezech. vide Rhaban. Maul. lib. de Institut. cleric. Bed. c. 5, Hist. Angl. c. 22. — (d) 1 Petr. 2, 9.

nem primus gradus fieri consuevit. Ejus munus est, templi claves et januam custodire, et aditu templi arcere eos, quibus ingredi interdictum erat. Ad sanctum etiam missæ sacrificium assistebat, curaturus ne quis propius, quam par esset, ad sacram aram accederet, et sacerdotem rem divinam facientem interpellaret. Alia etiam ministeria illi commissa erant: ut ex ritibus qui ad ejus consecrationem adhibentur perspicere potest. Nam episcopus claves ex altari acceptas ei tradens, quem ostiarium vult instituere: Sic age, inquit, quasi redditurus Deo rationem pro iis rebus, quæ his clavibus recluduntur.

Ostiarum dignitas.

XXXIII. Magnam autem in antiqua Ecclesia hujus ordinis dignitatem fuisse ex eo intelligitur, quod his temporibus in Ecclesia servari animadvertimus. Nam thesaurarii officium, qui erat idem sacrarii custos, quod ad ostiarum (a) pertinebat, inter honestiores Ecclesiæ functiones etiam nunc habetur.

Lectorum ordo et officia.

XXXIV. Secundus ordinis gradus est lectoris munus. Ad eum pertinet, in Ecclesia Veteris (b) et Novi Testamenti libros clara voce et distincte recitare, præsertim vero eos qui inter nocturnam psalmodiam legi solent. Ejus quoque partes erant, prima religionis christianæ rudimenta

(a) De ostiar. vide Trid. sess. 28, de Reform. c. 17. Conc. Tolet. c. 6, et citatur dist. 25. Ostiar. Isid. lib. de Eccl. c. 14 et dist. 25, c. Perlectis, et apud Baron. Annal. Eccl. an. 34, num. 287, et an. 48, num. 78 et num. 80. — (b) Vide Cyp. Epist. 55, et Tertull. de Præscript. c. 61, et apud Baron. An. Eccl. anno 34, num. 287, et an. 34, num. 78 et 79, an. 153, num. 95, an. 456, num. 20.

fidelibus tradere. Episcopus itaque, præsentem populo, in ejus ordinatione librum, quo descripta sunt, quæ ad hanc actionem attinent, illi tradens inquit: Accipe, et esto verbi Dei relator habiturus, si fideliter et utiliter impleveris officium tuum, partem cum iis qui verbum Dei bene ministrarunt ab initio.

Exorcistarum ordo.

XXXV. Tertius est ordo exorcistarum, (a) quibus potestas data est nomen Domini invocandi in eos qui ab immundis spiritibus obsidentur, Quare episcopus, cum eos instituit, librum in quo exorcismi continentur, eis porrigit, usus ea formula verborum: Accipe et commenda memorie, et habe potestatem imponendi manus super energumenos, sive baptizatos, sive catechumenos.

Acolytorum ordo et munera.

XXXVI. Acolytorum (b), quartus est gradus, et ultimus eorum omnium qui minores et non sacri appellantur. Eorum munus est ministros majores subdiaconos et diaconos in altaris ministerio affectari, eisque operam dare. Præterea lumina deferunt et asservant, cum missæ sacrificium celebratur, præcipue vero, cum Evangelium legitur: ex quo et ceroferrarii alio nomine vocati sunt: cum itaque ordinantur, hic ritus ab episcopo servari consuevit: primum quidem, postquam eos officii sui diligenter admonuit, lumina eorum singulis tradit in hunc modum: Accipe ceroferrarium cum cereo, et scias te ad accen-

(a) De Exorcist. vide supra citat. auctores et apud Baron. An. Eccles. anno 54, num. 287, an. 44, num. 78 et num. 80, an. 257, num. 89, an. 56, num. 5 et num. 8, 9, 10, 11, 12. — (b) De Acolyt. vid. etiam. Cypr. Epist. 55, et apud Baron. Annal. Eccl. an. 44, num. 79 et num. 80.

denda Ecclesiæ luminaria mancipari, in nomine Domini. Deinde item urceolos vacuos, quibus aqua et vinum in sacrificio ministratur: Accipe urceolos ad suggerendum vinum et aquam in Eucharistiam sanguinis Christi, in nomine Domini.

Subdiaconorum ordo, dignitas et munera.

XXXVII. A minoribus ordinibus, iisdemque non sacris de quibus hactenus dictum est, ad majores et sacros legitimus aditus et ascensus patet. In eorum primo gradu subdiaconus collocatur, cuius munus est, ut nomen ipsum declarat, diacono ad altare inservire. Sacra enim lintea, vasa, panem et vinum, ad sacrificii usum necessaria, parare debet. Nunc episcopo et sacerdoti aquam præbet, cum manus in missæ sacrificio abluunt. Epistolam etiam, quæ olim a diacono in missa recitabatur, subdiaconus legit, ac tanquam testis ad sacrum assistit, prohibetque ne sacerdos sacra faciens a quopiam perturbari possit.

Subdiaconi quomodo ordinentur.

XXXVIII. Hæc autem quæ ad subdiaconi ministerium spectant, ex solemnibus cæremoniis, quæ in illius consecratione adhibentur, licet cognoscere.

Primo. — Primum enim episcopus legem perpetuæ continentie huic ordini impositam esse admonet: edicitque neminem in subdiaconorum ordinem cooptandum esse cui ultro hanc legem accipere non sit propositum: deinde, post solemnem litaniarum precationem, quæ subdiaconi munera et functiones sint enumerat atque exponit.

Secundo. — His peractis, eorum singuli, qui ordinantur, ab episcopo quidem calicem et sacram patenam accipiunt.

Tertio. — Ab archidiacono vero ut intelligatur subdiaconum diaconi officio subseruire, ureculos, vino et aqua plenos, una cum lebete et linteolo, quo manus abstergantur, dicente episcopo: Videte eujusmodi ministerium vobis traditur; ideo vos admonet ut ita vos exhibeatis, ut Deo placere possitis.

Quarto, Quinto et Sexto. — Adduntur præterea alia preces. Ad extremum, cum episcopus sacris vestibus subdiaconum (a) ornavit, ad quorum singulas, propria verba et ceremonia adhibentur, tradit ei Epistolarum librum, ac dicit: Accipe librum Epistolarum, et habe potestatem legendi eas in Ecclesia sancta Dei tam pro vivis, quam pro defunctis.

Diaconorum munera recensentur.

XXXIX. Secundum autem sacerorum ordinum gradum diaconus obtinet eujus ministerium latius patet, sanctiusque semper habitum est.

Ad eum enim pertinet episcopum perpetuo sequi, concionantem custodire, eique et sacerdoti sacra facienti, vel alia sacramenta ministranti præsto esse, et in missæ sacrificio Evangelium legere.

Olim vero fidelium animos sæpius excitabat, ut sacra attenderent.

Sanguinem etiam Domini ministrabat: in qui-

(a) De subdiaconis præter auctores supra citatos vide Cypr. Epist. 24, et Epist. 42, dist. 17, c. Presbyteris. Can. Apost. can. 25. Conc. Carthag. 4, can. 5. Arelat. 2, can. 2. Aurel. 5, c. 2. Eliber. can. 55. Leo I Epistol. 82, item. apud Baron. Annal. Eccl. an. 44, num. 79 et 80, an. 153, num. 72, num. 97, an. 259, num. 21, an. 524, num. 128, an. 588, num. 48, an. 598, num. 6, an. 1057, num. 22.

bus Ecclesiis ea consuetudo erat, ut fideles Eucharistiam sub utraque specie sumerent.

Diacono præterea ecclesiasticorum honorum dispensatio commissa erat, ut unicuique necessaria ad victum subministraret.

Ad diaconum etiam attinet, tanquam episcopi oculum, pervestigare quinam in urbe pie et religiose, quive secus vitam traducant: qui ad sacrificium et concionem statis temporibus conveniant, qui rursus non conveniant: ut, cum de omnibus episcopum certiore fecerit, ille vel privatim unumquemque hortari, admonere, vel palam corrigere et objurgare possit, uti se magis profecturum esse intellexerit.

Catechumenorum etiam nomina recitare debet et eos qui ordinis sacramento initiandi sunt, ante episcopum statuere.

Licet ei præterea, si absit episcopus et sacerdotes, Evangelium explanare, non tamen e superiori loco, ut intelligatur hoc ejus proprium munus non esse.

Diaconi quanta diligentia seligendi.

XL. Quanta vero diligentia adhibenda sit, ne quis eo munere indignus ad hunc ordinis gradum ascendat, Apostolus ostendit, cum ad Timotheum (a) diaconi mores, virtutem et integritatem exposuit.

Diaconorum ordinatio.

XLI. Hoc idem satis etiam declarant ritus et solemnes ceremoniæ quibus ab episcopo consecratur. Pluribus enim et sanctoribus precibus ad diaconi quam ad subdiaconi ordinationem utitur episcopus; et alia addit sacrarum vestium orna-

(a) 1 Tim. 5, 8.

menta. Præterea manus ei imponit: quod quidem ab Apostolis factitatum esse legimus, (a) cum primos diaconos (b) instituerunt. Denique Evangeliorum librum ei tradit his verbis: Accipe potestatem legendi Evangelium in Ecclesia Dei tam pro vivis quam pro defunctis, in nomine Domini.

Sacerdotum ordo.

XLII. Tertius omniumque sacrorum ordinum summus gradus est sacerdotium: qui vero illo præditi sunt, eos veteres Patres duobus nominibus vocare solent.

Cur presbyteri vocentur.

XLIII. Interdum enim presbyteros appellant quod Græce seniores significat, non solum propter ætatis maturitatem quæ huic ordini maxime necessaria est, sed multo magis propter morum gravitatem, doctrinam et prudentiam; ut enim scriptum est: (c) Senectus venerabilis est, non diuturna, neque annorum numero computata, cani autem sunt sensus hominis, et ætas senectutis vita immaculata.

Cur sacerdotes.

XLIV. Interdum vero sacerdotes vocant, tum quia Deo consecrati sunt, tum quia ad eos perti-

(a) Act. 6, 6. — (b) De diaconis præter citatos supra, vide Clem. Rom. Constit. Apostol. lib. 2, c. 6. Cypr. de Lapsis Amb. lib. 1, Offic. c. 41. Leo I serm. de S. Laurent. Clem. Rom. Epist. 1, ad Jacob. fratrem Domini. Hier. Epist. 48, et apud Baron. Ann. Ecc. an. 55, num. 41, an. 54, num. 285 et 285 et 287, an. 45, num. 516, an. 44, num. 78 et 80, an. 57, num. 51 et num. 195, an. 58, num. 102, an. 112, num. 7, 8 et 9, an. 516, num. 48, an. 521, num. 125, an. 525, num. 152, an. 402, num. 44 et 47, an. 508, num. 15, an. 741, num. 15. — (c) Sap. 4, 8.

net sacramenta administrare, sacrasque res et divinas tractare.

Sacerdotium duplex.

Sed quoniam duplex sacerdotium in sacris Litteris describitur, alterum interius, alterum exterium: utrumque distinguendum est, ut, de quo hoc loco intelligatur, a pastoribus explicari possit.

Internum.

XLV. Quod igitur ad interius sacerdotium attinet, omnes fideles, postquam salutari aqua abluti sunt, sacerdotes dicuntur: præcipue vero justi qui spiritum Dei habent et divinæ gratiæ beneficio Jesu Christi summi sacerdotis viva membra effecti sunt: hi enim fide, quæ charitate inflammatur, in altari mentis suæ spirituales Deo hostias immolant: quo in genere bonæ omnes et honestæ actiones, quas ad Dei gloriam referunt, numerandæ sunt. Quare in Apocalypsi ita legimus: (a) Christus lavit nos a peccatis nostris in sanguine suo, et fecit nos regnum et sacerdotes Deo, et Patri suo. In quam sententiam ab Apostolorum principe dictum est: (b) Ipsi tanquam lapides vivi superædificamini, domus spiritualis, sacerdotium sanctum, offerentes spirituales hostias, acceptabiles Deo per Jesum Christum. Et Apostolus nos hortatur ut (c) exhibeamus corpora nostra hostiam viventem, sanctam, Deo placentem, rationabile obsequium nostrum. David item multo ante dixerat: (d) Sacrificium Deo spiritus contribulatus: cor contritum et humiliatum, Deus, non despicies. Quæ omnia ad interius sacerdotium spectare facile intelligitur.

(a) Apoc. 1, 5. — (b) 1 Petr. 2, 5. — (c) Rom. 12, 1. — (d) Ps. 50, 19.

Externum sacerdotium.

XLVI. Externum vero sacerdotium, nec omnium fidelium multitudini (a), sed certis hominibus convenit, qui legitima manuum impositione, solemnibusque sanctæ Ecclesiæ cæremoniis instituti, et Deo consecrati, ad aliud proprium sacramque ministerium adscribuntur.

Duplex sacerdotium ex veteri lege probatur.

XLVII. Hoc sacerdotii discrimen in veteri etiam lege observari potest: nam de interiori Davidem locutum esse, paulo ante demonstratum est. Externi vero, nemo ignorare potest quam multa Dominus Moysi et Aaron præcepta dederit. Præterea, universam Leviticam tribum ministerio templi adscripsit, ac lege cavet ne quis ex alia tribu in eam functionem se inferre auderet: quare (b) Ozias rex lepra a Domino percussus, quod sacerdotale munus usurpasset, arrogantia et sacrilegii sui gravissimas pœnas dedit.

Hic agitur de exteriori sacerdotio.

XLVIII. Quia igitur eandem sacerdotii distinctionem in lege evangelica licet animadvertere, docendi erunt fideles nunc de sacerdotio externo agi quod certis hominibus attributum est. Hoc enim tantummodo ad ordinis sacramentum pertinet.

Sacerdotis consecratio explicatur.

XLIX. Sacerdotis igitur munus est, Deo sacrificium facere, ecclesiastica sacramenta administrare, quemadmodum ex consecrationis ritibus perspicitur.

(a) Amb. lib. 4. de Sacram. c. 1. Aug. lib. 10. de Civit. Dei, c. 6. et 10. Leo Serm. 5. De annivers. Pontific. — (b) 2 Par. 26, 18, 19.

Primo. — Nam episcopus cum aliquem sacerdotem instituit, primum quidem manus ei, una cum omnibus sacerdotibus qui adsunt, imponit.

Secundo. — Deinde stolam humeris aptans, eam ante pectus in crucis formam componit: quo quidem declaratur sacerdotem virtute indui ex alto, qua possit crucem Christi Domini et jugum suave divinæ legis perferre, eamque non verbis solum, sed vitæ sanctissime et honestissime actæ exemplo tradere.

Tertio. — Postea manus sacro oleo inungit, tum vero calicem cum vino et patenam cum hostia tradit, dicens: Accipe potestatem offerendi sacrificium Deo, missasque celebrandi tam pro vivis quam pro defunctis. Quibus cæremoniis et verbis interpret ac mediator Dei et hominum constituitur: quæ præcipua sacerdotis functio existimanda est.

Quarto. — Ad extremum vero manibus iterum ejus capiti impositis: (a) Accipe, inquit, Spiritum sanctum: quorum remiseris peccata, remittuntur eis, et quorum retinueris, retenta sunt: eique cælestem illam, quam Dominus discipulis suis dedit, peccata retinendi ac remittendi potestatem tribuit.

Quinque gradus in ordine sacerdotali.

L. Hæc vero sunt sacerdotalis ordinis propria et præcipua munera: qui tametsi unus est, varios tamen dignitates et potestatis gradus habet.

Primus sacerdotum.

Primus est eorum qui sacerdotes simpliciter vocantur, quorum functiones hactenus declaratae sunt.

(a) Joan. 20, 22, 23.

Secundus episcoporum.

Secundus est episcoporum, qui singulis episcopatibus præpositi sunt, ut non solum cæteros Ecclesiæ ministros, sed fidelem populum regant, et eorum saluti summa cum vigilantia et cura prospiciant. Quare in sacris Litteris pastores ovium sæpe appellantur: quorum munus et officium Paulus descripsit, ut in Apostolorum Actis legimus (a) in ea concione quam ad Ephesios habuit. Itemque a Petro (b) Apostolorum principe, divina quædam episcopalis ministerii regula tradita est: ad quam si episcopi actiones suas dirigere studeant, dubitandum non erit quin pastores boni et sint et habeantur. Sed idem episcopi et pontifices dicuntur, accepto ab ethnicis nomine, qui principes sacerdotum pontifices appellare consueverunt.

Tertius archiepiscoporum.

Tertius gradus est archiepiscoporum, qui pluribus episcopis præsent, qui metropolitani etiam vocantur, quod illarum urbium anstitutes sint, quæ tanquam matres habeantur illius provincie; quare superiorem quam episcopi locum et ampliorem potestatem habent, tametsi ab episcopis ordinatione nihil differant.

Quartus patriarcharum.

In quarto gradu patriarchæ collocantur: id est, primi supremique Patres. Olim in universa Ecclesia, præter summum Romanum Pontificem quatuor tantum patriarchæ numerabantur, neque omnes tamen dignitate pares; nam Constantinopolitanus, etsi ad eum post omnes alios hic honos delatus sit, tamen ob imperii majestatem

a) Act. 20, 28. — (b) 1 Pet. 5, 2.

altio rem locum obtinuit. Proximus est Alexandrinus, cujus Ecclesiam Marcus Evangelista jussu principis Apostolorum fundavit. Tertius Antiochenus, ubi Petrus sedem primo locavit. Extremum gradum habet Hierosolymitanus, quam Ecclesiam Jacobus, frater Domini, rexit.

Quintus summi Pontificis.

Præter hos omnes, catholica Ecclesia Romanum pont. max. quem in Ephesina synodo Cyrillus Alexandrinus, archiepiscopum, totius orbis terrarum patrem et patriarcham appellat, semper venerata est: cum enim in Petri Apostolorum principis cathedra sedeat, in qua usque ad vitæ finem sedisse constat, summum in eo dignitatis gradum et jurisdictionis amplitudinem, non quidem ullis synodicis, aut aliis humanis constitutionibus, sed divinitus datam agnoscit: quamobrem omnium fidelium, et episcoporum, cæterorumque antistitem, quocumque illi munere et potestate præditi sint, pater ac moderator universali Ecclesie, ut Petri successor, Christusque Domini verus et legitimus vicarius, præsidet. *De primatu summi Pontificis vide Anacl. Epist. 5. c. 5, et cit. dist. 22. c. Sacrosancta. Gregor. lib. 7. Epist. 64 et 65. Nicol. Pap. Epist. ad Mediolanens. et citatur dist. 22. c. Omnes. Vide item eadem dist. c. Constantin. Conc. Chalced. in Epist. ad Leonem.*

Quid docendum de ordine.

II. Ex his itaque pastores docebunt, et quæ sint ecclesiasticorum ordinum ac graduum præcipua munera et functiones, et qui hujus sacramenti minister sit.

Minister sacramenti ordinis episcopus.

III. Constat enim ad episcopum eam admini-

strationem pertinere: quod etiam sanctarum Litterarum auctoritate, certissima traditione, omnium Patrum testimonio, conciliorum decretis, sanctæ Ecclesiæ usu et consuetudine facile erit comprobare. Quamvis autem nonnullis abbatibus permis- sum sit, ut minores et non sacros ordines interdum administrent; tamen hoc proprium episcopi munus esse nemo dubitat, cui uni ex omnibus, præterea nemini licet reliquis ordinibus, qui majores et sacri dicuntur, initiare. Nam subdiaconos, diaconos et sacerdotes unus tantum episcopus ordinat: episcopi ex Apostolorum traditione, quæ perpetuo in Ecclesia custodita est, a tribus episcopis consecrantur.

*In assumendis sacerdotium maxima cautio
adhibenda.*

LIII. Sequitur nunc ut explicetur quinam ad hoc sacramentum, in primisque ad sacerdotalem ordinem apti sunt, et quæ in eis potissimum requirantur. Ex hoc enim difficile non erit statuere, quid in aliis ordinibus dandis, pro cuiusque officio et dignitate observare oporteat. Maximam autem in hoc sacramento cautionem adhibendam esse ita colligitur, quod cætera gratiam ad illorum sanctificationem et usum tribuant, a quibus percipiuntur: at vero qui sacris initiantur, ob eam rem cœlestis gratiæ participes fiunt, ut eorum ministerio, Ecclesiæ atque adeo omnium hominum salutis consulatur.

Nota. Ex quo factum esse intelligimus, ut statis tantummodo diebus quibus etiam solemnia jejunia ex vetustissimo catholice Ecclesiæ more indicuntur, ordinationes fiant: ut scilicet fidelis populus ejusmodi sacrarum rerum ministros piis et sanctis præcationibus a Deo impetret, qui ad

tanti ministerii potestatem recte, et cum Ecclesiæ utilitate gerendam aptiores esse videantur.

*Creando in sacerdotem morum integritas
necessaria est.*

LIV. Primum itaque in eo qui sacerdos creandus est, vitæ et morum integritas commendetur magnopere oportet: non solum quia, si alicujus mortiferi peccati conscientis se initiari curet, vel etiam patiatur, novo se et maximo scelere obstringit; sed etiam quia virtutis et innocentiae lumen aliis præferre debet. Ea de re, quid Apostolus (a) Tito et (b) Timotheo præcipiat, pastoribus declarandum erit, et simul illud docendum, ea corporis vitia, quæ in veteri lege ex Domini præscriptione aliquem ab altaris ministerio excluderent, in evangelica lege ad animæ vitia præcipue transferenda esse. Quare sanctam illam consuetudinem in Ecclesia servari animadvertimus, ut qui sacris initiandi sunt, prius pœnitentiæ sacramento conscientiam purgare diligenter studeant.

Scientia eidem quoque necessaria.

LV. Præterea in sacerdote non solum ea cognitio requirenda est, quæ ad sacramentorum usum et tractationem pertinet; sed etiam sacrarum Litterarum scientia ita instructum esse oportet, ut populo christianæ fidei mysteria, et divinæ legis præcepta tradere, ad virtutem et pietatem incitare, a vitiis revocare fideles possit. Sacerdotis enim duo sunt munera, quorum alterum est, ut sacramenta rite conficiat et administret alterum, ut populum fidei suæ commissum iis rebus et institutis quæ ad salutem necessaria sunt, erudiat. Malachias enim ita testatur: (c) Labia sacerdotis

(a) Ad Titum, 1. — (b) 1 Tim. 3. — (c) Malach. 2, 7.

custodient scientiam, et legem requirent ex ore ejus; quia Angelus Domini exercituum est. Ut igitur in horum altero, si mediocri cognitione sit ornatus, præstare, quod debet, possit; alterum certe non vulgarem, sed exquisitam potius doctrinam desiderat; quamvis æque ab omnibus sacerdotibus summa reconditarum rerum scientia non exigatur, sed quæ ad suscepti officii, et ministerii functionem unicuique satis esse possit.

Quod ordinandi non sint pueri, furiosi, amentes, ætatem non habentes.

LVI. Pueris autem, et furiosis, vel amentibus, quod usu rationis carent, hoc sacramentum dandum non est; quamvis, si iis quoque administraretur, sacramenti characterem in eorum animam imprimi certo credendum sit.

Qui vero ætatis annus in singulis ordinibus sit expectandus, ex sacri Tridentini concilii decretis facile erit cognoscere.

Servi.

Exciipiuntur etiam servi: neque enim divino cultui dedicari debet, qui non sui juris, sed in alterius potestate est.

Homicidæ.

Viri præterea sanguinum, et homicidæ, quia ecclesiastica lege repelluntur, atque irregulares sunt.

Spurii.

Spurii quoque et ii omnes qui ex legitimis nuptiis non sunt procreati. Decet enim ut qui sacris addicuntur, nihil in se habeant, quo ab aliis merito contemni ac despici posse videantur.

Corpore deformes.

Ad extremum etiam admitti non debent qui

aliquo insigni corporis vitio deformes aut mæci sunt, ea enim fœditas et debilitatio tum offensionem habet, tum vero sacramentorum administrationem impediendi necesse est.

Sacramenti ordinis effectus.

LVII. Sed jam his rebus expositis, superest ut pastores doceant qui sint hujus sacramenti effectus.

Primus. — Constat vero, quamvis ordinis sacramentum, ut antea dictum est, maxime ad Ecclesiæ utilitatem et pulchritudinem spectet, tamen in ejus quoque anima, qui sacris initiatur, sanctificationis gratiam efficere: qua idoneus habilisque ad reete munus suum fungendum sacramentaque administranda reddatur: quemadmodum etiam baptismi gratia quilibet ad alia sacramenta percipienda aptus efficitur.

Secundus. — Aliam quoque gratiam hoc sacramento tribui perspicuum est, præcipuam videlicet potestatem quæ ad sanctissimum Eucharistiæ sacramentum refertur, in sacerdote quidem plenam et perfectam, ut qui Domini nostri corpus et sanguinem unus potest conficere, in aliis vero inferiorum ordinum ministris majorem minoremve, quo quisque ministerio suo magis minusve ad altaris sacramenta accedit.

Character.

Atque hæc potestas etiam character spiritualis dicitur: quod qui sacris imbuti sunt, interiori quadam nota animæ impressa, ab aliis fidelibus distinguantur, ac divino cultui mancipentur; ad quam Apostolus videtur spectasse, cum ad Timotheum ait: (a) Noli negligere gratiam quæ in te

(a) 1 Tim. 4, 14.

est, quæ data est tibi per prophetiam, cum impositione manuum prebysterii. Et alibi: (a) Admoneo te ut resuscites gratiam Dei quæ est in te, per impositionem manuum mearum. Hæc de ordinis sacramento satis dicta sint: potiora enim tantum rerum capita pastoribus tradere professi sumus, ut illis ad fidelem populum docendum et in christiana pietate erudiendum argumenta suppeditent.

DE MATRIMONII SACRAMENTO.

Virtus continentiæ omnibus optanda.

I. Quoniam pastoribus beata et perfecta christiani populi vita proposita esse debet, iis quidem maxime optandum esset quod Apostolus se cupere ad Corinthios scribebat his verbis: (b) Volo omnes homines esse sicut meipsum; nimirum, ut omnes continentię virtutem sectarentur; nihil enim beatius in hac vita fidelibus potest contingere, quam ut animus, nulla mundi cura distractus, sed atque et restincta omni carnis libidine, et in uno pietatis studio, et cœlestium rerum cogitatione conquiescat.

Matrimonii sanctitas accurate prædicanda.

II. Sed quoniam, ut item Apostolus testatur, (c) unusquisque proprium donum habet ex Deo, alius quidem sic, alius vero sic; et matrimonium magnis et divinis bonis ornatum est; ita ut inter alia catholicæ Ecclesiæ sacramenta vere et proprie numeretur, ac (d) Dominus nuptiarum celebritatem presentia sua honestavit: satis apparet, ejus doctrinam tradendam esse, cum præser-

(a) 2 Tim. 4, 6. — (b) 1 Cor. 7, 7. — (c) 1 Cor. 7, 7. — (d) Joan. 2, 2.

timliceat animadvertere, tum sanctum Paulum, tum Apostolorum principem, quæ non solum ad dignitatem, sed etiam ad officia matrimonii pertinebant, pluribus locis accurate scripta reliquisse. Divino enim spiritu afflatus optime intelligebant, quanta et quam multa commoda ad christianam societatem pervenire possent, si fideles matrimonii sanctitatem cognitam haberent, et inviolatam servarent; contra vero, ea ignorata vel neglecta, plurimas maximasque calamitates et detrimenta in Ecclesiam importari.

Quid de matrimonio primo explicandum.

• III. Primum itaque matrimonii natura et vis explicanda est; nam cum vitia sæpe honesti similitudinem gerant, cavere oportet ne fideles falsa matrimonii specie decepti, turpitudine et nefariis libidinibus animam commaculent: cujus rei declarandæ causa, a nominis significatione ordiendum est.

Varia nomina.

IV. Matrimonium ab eo dicitur, quod femina idcirco maxime nubere debet, ut mater fiat, vel quia prolem concipere, parere, educare matris munus est.

Conjugium.

Conjugium quoque a conjungendo appellatur, quod legitima mulier cum viro quasi uno iugo adstringatur.

Nuptiæ.

Præterea nuptiæ, quia, ut inquit sanctus Ambrosius, pudoris gratia puellæ se obnubarent; quo etiam declarari videbatur, viris obediens subjectasque esse oportere. *De his nominibus vide August. lib. 19 contra Faust. c. 26. Amb. lib. 1 de Abraham, c. 9. in fine. Item vide 50, q. 3,*